

Lahjojen pätemättömyyttä ja kohtuuttomuutta koskevat väitteet

Lähtökohtia lahjoitusten arvioinnille

KY:n edustajisto on kokouksessaan 30.10.2008 päättänyt lahjoittaa kanteessa tarkoitetun omaisuuden KY-säätiölle (K25 ja V1). Lahjoituspäätös on samana päivänä annettu kirjallisesti tiedoksi KY-säätiölle, jonka hallitus on kokouksessaan 30.10.2008 hyväksynyt lahjoitukset (V81). Lahjakirjat on allekirjoitettu 17.11.2008 (K1 ja V3). KY on 30.10.2008 päättänyt siirtää myös KY-yhdistykselle noin 0,5 miljoonan euron arvosta omaisuuttaan.

Tarkkaa selvitystä KY:n KY-säätiölle lahjoittaman omaisuuden markkina-arvosta 30.10.2008 ja tämän arvon suhteesta KY:n koko omaisuuden markkina-arvoon ei ole esitetty. Kirjallisten todisteiden perusteella (mm. K17b, 26 ja 52-53 sekä V10, 34, 46b, 79 ja 87) on kuitenkin arvioitavissa, että lahjoitetun omaisuuden markkina-arvo on tuolloin ollut yhteensä noin 38,5 miljoonaa euroa (rahasto-osuudet noin 23,5 miljoonaa euroa sekä sijoituskiinteistöt ja niihin liittyvät saamiset yhteensä noin 15 miljoonaa euroa) ja että tämä arvo on muodostanut hieman yli puolet KY:n koko omaisuuden markkina-arvosta.

Ennen kanteessa tarkoitettuja lahjoituksia KY-säätiölle olennainen osa KY:n omaisuudesta on muodostunut niin sanotusta KY-talosta, KY:n vuonna 1950 perustaman Amer-Tupakka Oy:n osakkeiden myynnistä vuonna 1997 saadusta myyntivoitosta ja muista sijoitustuotoista sekä kolmen asunto-osakeyhtiön osakkeiden myynnistä vuonna 2004 saadusta myyntivoitosta (V86; Väljä). Ylioppilaskunnan jäsenmaksut eivät ole missään vaiheessa riittäneet KY:n toiminnan rahoittamiseen (K2 ja 6 sekä V16; Jerkku ja Rehn). Tähän nähden on myös pääteltävissä, että kysymys ei ole 30.10.2008 ollut KY:lle jäsenmaksuina kertyneen omaisuuden lahjoittamisesta KY-säätiölle.

Oikeudellinen epävarmuus kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten suhteen on liittynyt erityisesti siihen, missä laajuudessa KY, joka on ollut erillislainsäädäntöön perustunut julkisoikeudellinen oikeushenkilö, voi lahjoittaa omaisuuttaan yksityisoikeudelliselle KY-säätiölle (mm. K4a-c ja V13-15). Mitä tulee KY-säätiölle lahjoitetun omaisuuden määrään ja sen suhteeseen KY:hyn lahjoitusten jälkeen jääneeseen omaisuuteen korkein hallinto-oikeus on päätöksessään 31.12.2009 numero 3736 päätenyt siihen, ettei hallinto-oikeudellista estettä lahjoituksille ole tässä tapauksessa ollut.

AYY:n kanteessa on lähdetty siitä, että KY:n KY-säätiölle antamat lahjanlupaukset ja täytetyt lahjoitukset ovat yksityisoikeudellisesti pätemättömiä oikeustoimilain 33 §:ssä tarkoitetun kunnian vastaisuuden ja arvottomuuden, hyvän tavan vastaisuuden sekä oikeuden väärinkäytön kiellon ja niin sanotun shikaanikiellon rikkomisen perusteella. Lisäksi kanteessa on vedottu lahjojen pätemättömyyteen sillä perusteella, että lahjoituksia ei ole täytetty asianmukaisesti. Joka tapauksessa kanteessa tarkoitetut lahjat ovat kohtuuttomat.

Käräjäoikeus toteaa, että AYY ei ole kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten osapuoli. Siinä tapauksessa, että KY ei olisi lahjoittanut omaisuuttaan KY-säätiölle, lahjoitettu omaisuus olisi kuitenkin 1.1.2010 siirtynyt AYY:lle yliopistolain voimaantulon jälkeen annetun lain 8 §:n 6 momentin nojalla. AYY on katsonut, että lahjoitusten tarkoituksena on juuri ollut loukata sen oikeuksia KY:n toimintaa lahjanantajan ja -saajan tietien jatkavana uutena ylioppilaskuntana. Kysymys on myös sen laatuudesta ja määräisestä omaisuudesta, että asian lopputuloksella

voidaan arvioida olevan poikkeuksellisen merkittävä vaikutus AYY:n ja sen noin 15.000 jäsenen kannalta. Mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että AYY:llä on ilmeinen ja riittävä oikeussuojan tarve saada lahjoitusten pätevyys ja kohtuullisuus tuomioistuimessa ratkaistuksi sen estämättä, millä perusteilla samat vaatimukset voisivat menestyä siinä tapauksessa, että kantaja olisi KY.

AYY:tä ei ole ollut olemassa ennen 1.1.2010. Asiassa ei ole myöskään tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi katsottava, että AYY olisi hyväksynyt kanteessa tarkoitetut lahjoitukset. Päinvastoin, AYY on kirjeessään KY-säätiölle 7.5.2010 ilmoittanut selvittävänsä lahjoitusten yksityisoikeudelliseen pätevyyteen liittyviä kysymyksiä (K24a; Halme). AYY:n asiamiehen KY-säätiölle lähettämässä kirjeessä 30.8.2010 on puolestaan ilmoitettu, että AYY pitää lahjoituksia yksityisoikeudellisesti pätemättöminä (K24b). Lisäksi AYY ja KY-säätiö ovat käyneet sovintoon tähtääviä neuvotteluja vielä loppuvuonna 2011 ennen kanteen nostamista 11.1.2012 (mm. Hyrkkö). Mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, ettei KY:n 30.10.2008 tekemästä lahjoituspäätöksestä kulunut aika voi tässä tapauksessa johtaa vielä siihen, ettei AYY:n väite lahjoitusten pätemättömyydestä voisi enää menestyä.

Lahjoitusten tausta ja tarkoitus

Helsingin kauppakorkeakoulun, Taideteollisen korkeakoulun ja Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnat ovat yhdistyneet uudeksi ylioppilaskunnaksi, AYY:ksi 1.1.2010, kun uusi yliopistolaki on tullut voimaan ja mainitut yliopistot ovat yhdistyneet uudeksi Aalto-yliopistoksi.

Kanteessa tarkoitetun omaisuuden lahjoittamista koskeva KY:n edustajiston päätös on 30.10.2008 tehty tilanteessa, jossa on jo voitu ennakoita, että KY tulee uuden yliopistolain voimaantulon sekä siihen liittyvän KY:n, TKY:n ja TOKYO:n yhdistymisen seurauksena lakkaamaan. Tämä käy ilmi myös lahjakirjoista (K1 ja V3), joissa lahjoitusten tausta on todettu seuraavasti: ”Lahjoituspäätöstä tehtäessä oletuksena on ollut, että KY itsenäisenä kauppatieteen opiskelijoiden ylioppilaskuntana lakkaa olemasta yhdistyessään Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan ja Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaskunnan kanssa uudeksi Aalto-yliopiston ylioppilaskunnaksi. (Luonnos hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi yliopistolaksi 14.8.2008)”

Sekä kirjallisten todisteiden että henkilötodistelun perusteella on ilmeistä, että kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten tarkoituksena on ollut siirtää KY:n omaisuutta sellaiselle yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle, jonka tehtävänä on turvata kauppatieteellisen opiskelijatoiminnan jatkuvuus monialayliopistossa sen jälkeen, kun KY on lakannut (mm. K49 sekä V17b ja 49; mm. Kääriä, Jenni Männistö, Paukkeri ja Stenbäck). Tätä tarkoitusta ei muuta muuksi se, että lahjoitukset ovat olennaisesti liittyneet KY:n, TKY:n ja TOKYO:n yhdistymiseen. Lahjoitusten tarkoitusta ei ole syytä arvioida toisin myöskään sillä perusteella, että lahjoitettu omaisuus ei ole 1.1.2010 siirtynyt AYY:lle yliopistolain voimaantulon jälkeen annetun lain 8 §:n 6 momentin nojalla.

Lahjakirjoissa olevan ehdon mukaan kanteessa tarkoitetut lahjoitukset olisivat purkautuneet siinä tapauksessa, että KY ei olisi lakannut olemasta itsenäinen kauppatieteiden opiskelijoiden ylioppilaskunta (K1 ja V3). Käräjäoikeus katsoo, ettei tämä ehto ole ristiriidassa edellä mainitun lahjoitusten tarkoituksen kanssa ja ettei asiassa ole muutoinkaan tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka antaisivat aiheen epäillä tarkoituksen paikkansapitävyyttä.

Ennen KY:n, TKY:n ja TOKYO:n yhdistymistä 1.1.2010 ja yhdistymisen jälkeen teknillistieteellisen alan opiskelijatoimintaa varten on ollut olemassa lukuisia kiltoja ja osakunta. Ylioppilaskuntien yhdistymistä silmällä pitäen Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat ovat puolestaan perustaneet Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaat ry:n jatkamaan oman alansa opiskelijatoimintaa. Tätä taustaa vasten ja ottaen huomioon opiskelijatoiminnan järjestäytyminen yliopistomaailmassa myös muutoin kärjääoikeus katsoo, ettei KY:n pyrkimystä turvata kauppatieteellisen alan opiskelijatoiminnan jatkuvuus monialayliopistossa voida pitää epätavanomaisena tai hylättävänä. Näin siitä huolimatta, että Aalto-yliopistossa voi yliopistolain 46 §:ssä ja yliopistolain voimaannpanosta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla olla vain yksi ylioppilaskunta.

KY:n oikeus lahjoittaa omaisuuttaan ja lainsäätäjän tarkoitus

Yliopistolain (645/1997) 40 §:n 2 momentin mukaan ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. Saman pykälän 3 momentissa on säädetty, että ylioppilaskunnalla on itsehallinto. Tarkemmat säännökset ja määräykset ylioppilaskunnasta annetaan asetuksella ja ylioppilaskunnan säännöillä.

KY:n perussääntöjen 3 kohdassa KY:n tarkoitus on määritelty yliopistolain (645/1997) 40 §:n 2 momentin mukaisesti (K28 ja V4). Lisäksi säännöissä on todettu, että oikeushenkilönä KY voi omistaa omaisuutta sekä tehdä sopimuksia ja muita oikeustoimia.

KY-säätiön sääntöjen 2 kohdan mukaan säätiön tarkoituksena on edistää Helsingin kauppa- ja korkeakoulu -nimisessä yliopistossa ja/tai sen alaisuudessa toimivassa yksikössä opiskelevien yhteiskunnallisia, sosiaalisia, ammatillisia ja henkisiä sekä opiskeluun, opintoihin ja opiskelijaelämään liittyviä pyrkimyksiä ja olla opiskelijoiden yhdyssiteenä (K34 ja V12).

Lähtökohtaisesti mitään estettä sille, että KY lahjoittaa omaisuuttaan KY-säätiölle, ei ole ollut. Ottaen huomioon KY-säätiön tarkoitus lahjoitukset ovat tässä tapauksessa myös vastanneet KY:n sääntöjen mukaista tarkoitusta. Yliopistolaisissa (645/1997), ylioppilaskunta-asetuksessa (116/1998) tai KY:n säännöissä ei ole myöskään nimenomaisesti säädetty tai määrätty rajoja ylioppilaskunnan omaisuuden lahjoittamiselle.

Yliopistolain voimaannpanosta annetun lain 8 §:n 6 momentissa on säädetty, että yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus siirtyy uudelle ylioppilaskunnalle. Tämän lainkohdan säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 7/2009 vp s. 83) on lisäksi todettu, että yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus kokonaisuudessaan siirtyy uudelle ylioppilaskunnalle. Tässä tapauksessa näin on myös tapahtunut.

Sen sijaan siihen kysymykseen, onko yhdistyvä ylioppilaskunta voinut lahjoittaa omaisuuttaan ennen ylioppilaskuntien yhdistymistä 1.1.2010, ei löydy nimenomaista vastausta sen enempää yliopistolaista tai yliopistolain voimaannpanosta annetusta laista kuin edellä mainitusta hallituksen esityksestäkään. Siten myöskään sellaista johtopäätöstä, että lainsäätäjän tarkoitus olisi ollut rajoittaa yhdistyvän ylioppilaskunnan oikeutta määrätä omaisuudestaan, ei voida suoraan tehdä. Opetusministeriön valtiosihteerin KY:n, TKY:n ja TOKYO:n edustajille 22.10.2008 lähettämästä sähköpostiviestistä käy ilmi, että ministe-

riö ei ole tuolloin voinut ottaa virallista kantaa KY:n omaisuuden säätiöintiin (K27 ja V24; Nurmi). Käräjäoikeus katsoo, että yliopistolain valmisteluun osallistuneen Nurmen tai muidenkaan opetusministeriön virkamiesten tulkinta ylioppilaskunnan toimivallasta (mm. K3; mm. Nurmi) ei yksin riitä osoittamaan sellaista lainsäätäjän tarkoitusta, jolle olisi annettava merkitystä arvioitaessa kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten yksityisoikeudellista pätevyyttä ja kohtuullisuutta.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, ettei kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten ole osoitettu olevan lainsäätäjän tarkoituksen vastaisia ja ettei myöskään AYY:n väite KY:n, TKY:n ja TOKYO:n yhdistämisen edellytysten rikkomisesta voi menestyä.

Lahjoitusten valmisteluun liittyvä menettely

Keskustelu uudesta yliopistolaista ja sen voimaantulon vaikutuksista yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskuntien toimintaan on alkanut KY:ssä vuonna 2007. KY:n edustajisto on kokouksessaan 3.10.2007 hyväksynyt KY:n reunaehdot AYY:n muodostamiselle (K33 ja 49 sekä V17 ja 88). KY:n reunaehdot ovat olleet julkiset.

KY:n reunaehdoissa on tuotu esiin ajatus siitä, että yhdistyvien ylioppilaskuntien pohjalta tulee voida muodostaa uusia oikeushenkilöitä, jotka jatkavat toimintaansa uuden yliopiston kunkin koulun omien opiskelijoiden yhdysseinä ja joiden rahoituksesta silloiset ylioppilaskunnat vastaavat. Samoin on lähdetty siitä, että KY:n ja TKY:n tulee lahjoittaa uudelle ylioppilaskunnalle omaisuutta silloisten jäsenmääriensä suhteessa.

KY:n edustajisto on kokouksessaan 3.10.2007 hyväksynyt myös seuraavan Lasse Männistön tekemän esityksen (K5 ja V37): ”KY:n edustajisto velvoittaa hallituksen valmistelemaan uuden Suomessa toimivan rekisteröidyn yhdistyksen tai rekisteröidyn säätiön perustamisasiakirjat ja säännöt silmällä pitäen sitä mahdollisuutta, ettei innovaatioyliopiston syntyessä nykyisten ylioppilaskuntien yhdistymisprosessi mene KY:n nykyjäsenten etujen mukaisella ja edustajiston hyväksymällä tavalla.” Tämä esitys on ollut salainen ja sitä käsiteltäessä kokouksessa on ollut läsnä vain äänivaltaisia edustajiston jäseniä ja KY:n toimihenkilöitä (K33 ja V88).

KY:n hallituksen jäsenenä vuonna 2008 toimineet henkilöt ovat perustaneet 12.6.2008 yhdistysrekisteriin merkityn KY-yhdistyksen. Mitä tulee KY-säätiön perustamiseen käräjäoikeus toteaa seuraavan.

Seniorikilta on kokouksessaan 18.4.2008 tehnyt päätöksen KY-säätiön perustamisesta (K50 ja V102) ja säätiö on merkitty säätiörekisteriin 3.9.2008. Säädekirjan 5.6.2008 mukaan KY-säätiölle luovutetaan 200.000 euroa (V74). AYY on väittänyt, että KY-säätiön todellinen perustaja on ollut KY.

Sekä kirjalliset todisteet että henkilötodistelu osoittavat yhdensuuntaisesti, että KY on vuoden 2007 jälkipuoliskolla ja vuonna 2008 selvittänyt erilaisia vaihtoehtoja kauppatieteellisen opiskelijatoiminnan jatkamiseksi ja omaisuutensa järjestelemiseksi siinä tapauksessa, että KY lakkaa ylioppilaskuntien yhdistyessä 1.1.2010 (mm. K4a-c ja 42 sekä V13-15, 32, 89 ja 95; mm. Kääriä, Jenni Männistö, Stenbäck ja Telkkä). KY:n toimeksiannosta Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy on muun muassa laatinut 5.3.2008 päivätyn muistion,

jossa on vertailtu erilaisia vaihtoehtoja säätiön perustamiseksi (K13 ja V43). Muistiossa on päädytty suositteluun vaihtoehtoa, jonka mukaan säätiön perustaa ”ulkopuolinen taho”. Tätä vaihtoehtoa on puoltanut muun muassa se, ettei KY:n jäsenillä ole ollut suoraa oikeutta valittaa säätiön perustamispäätöksestä.

KY:n edustajisto on kokouksessaan 21.2.2008 päättänyt myöntää Seniorikillalle 100.000 euron tuen killan 20-vuotis-juhlavuoden kunniaksi (K14 ja V44). Päätöksen mukaan tuen tarkoituksena on ollut tukea Seniorikillan alumnitoiminnan kehittämisessä, kylteriperinteen säilyttämisessä sekä kauppatieteilijöiden pyrkimysten edistämässä ja heidän yhdyssiteensä toimimisessa (V25a). Siinä vaiheessa edustajiston kokousta, kun läsnä ovat olleet vain äänivaltaiset edustajiston jäsenet, hallituksen puheenjohtaja ja pääsihteeri, on kuitenkin keskusteltu myös Seniorikillalle myönnettävän tuen käyttämisestä (mm. Kääriä, Jenni Männistö, Paukkeri ja Telkkä). Tässä yhteydessä on tuotu esiin ajatus siitä, että parhaaksi ja luotettavimmaksi ulkopuoliseksi tahoksi säätiön perustamista varten on todettu Seniorikilta ja että killalle myönnettävä tuki on alkupääoma säätiön perustamiseen (K16).

Käräjäoikeus katsoo, että KY-säätiön perustamiseen johtanut tapahtumainkulku kokonaisuudessaan lähtien jo edellä mainitusta Lasse Männistön KY:n edustajiston kokouksessa 3.10.2007 tekemästä esityksestä muodostaa varsin vahvan tuen AYY:n väitteelle KY-säätiön todellisesta perustajasta (mm. K7-11, 15, 26 ja 37 sekä V10, 38-42, 45 ja 90; Myllymäki). Samaa johtopäätökseen viittaavat myös KY:n ja KY-säätiön sääntöjen mukaisten tarkoitusten samankaltaisuus (K28 sekä V4 ja 12) sekä KY:n osuus KY-säätiön sääntöjen laatimisessa (mm. Kääriä, Paukkeri ja Stenbäck) samoin kuin KY-säätiön hallintoneuvoston ja hallituksen valintatapa (V12). Ristiriidassa tämän johtopäätöksen kanssa ei ole myöskään se, että kuluvastuu KY-säätiön perustamisesta on ollut KY:llä (K31). Lisäksi käräjäoikeus kiinnittää huomiota siihen, että KY:n Seniorikillalle 21.2.2008 myöntämä tuki on maksettu vasta 9.6.2008 (K35) ja että säädekirjan mukaiset 200.000 euroa on luovutettu KY-säätiölle 17.6.2008 (K36). Myös tuen maksamiseen liittyvä viive ja maksun ajallinen yhteys säädekirjan mukaiseen luovutukseen viittaavat siten vahvasti siihen, että tuki on jo 21.2.2008 tarkoitettu käytettäväksi säätiön perustamiseen. Näin siitä huolimatta, että KY:n Seniorikillalle myöntämän tuen määrä on muodostanut vain puolet KY-säätiölle luovutetusta omaisuudesta.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että KY-säätiön on todellisuudessa perustanut KY.

KY:n edustajisto on kokouksessaan 30.10.2008 päättänyt lahjoittaa kanteessa tarkoitettun omaisuuden KY-säätiölle (K25 ja V1). Kokouksessa lahjakirjat on julistettu salaisiksi. Samoin salaisiksi on päätetty julistaa erilaisia asiantuntijalausuntoja ja muita asian valmisteluun liittyviä asiantuntijamuistioita. Kun lahjakirjoja on käsitelty kokouksessa, äänivaltaisten edustajiston jäsenten lisäksi läsnä ovat olleet vain pääsihteeri, talousjohtaja ja eräitä muita henkilöitä.

Sellaista selvitystä, joka viittaisi siihen, että KY:n edustajistolla olisi 30.10.2008 ollut virheellinen tieto KY-säätiölle lahjoitettavan omaisuuden arvosta ja sen suhteesta KY:hyn lahjoitusten jälkeen jäävään omaisuuteen, ei ole esitetty. KY:n edustajiston jäsenet ovat myös olleet tietoisia lahjoitusten valmistelun etenemisestä (mm. V80, 82 ja 84-85a-g; mm. Jerkku, Kääriä, Jenni Männistö, Paukkeri ja Stenbäck).

Ennen kanteessa tarkoitetun omaisuuden lahjoittamista koskevan päätöksen tekemistä 30.10.2008, suunnitelmasta säätiöidä KY:n omaisuutta on tiedotettu myös KY:n jäsenkunnalle (mm. V26-28 ja 76; mm. Kääriä). Lahjoituspäätöksen sisältö on käyty läpi KY:n edustajiston julkisessa kokouksessa ja se on ilmennyt myös julkisesta kokouspöytäkirjasta (mm. Kääriä ja Paukkeri). Asiassa ei ole esitetty riittävää selvitystä sen väitteen tueksi, että KY:n jäsenkunnalta olisi salattu tieto KY-säätiölle lahjoitettavan omaisuuden arvon suhteesta KY:n koko omaisuuden arvoon (mm. V29; mm. Väisänen). KY on lahjoituspäätöksen jälkeen 30.10.2008 julkistanut tiedotteen, jonka mukaan KY:ltä AYY:lle 1.1.2010 siirtyvän asuntolakiinteistökannan arvo on noin 53 miljoonaa euroa (K51 ja V103). Pelkästään tämä seikka ei kuitenkaan riitä osoittamaan lahjoituspäätöksen todellisen merkityksen salaamista KY:n jäsenkunnalta.

Henkilötodistelussa on käynyt ilmi, että KY:n sähköisestä arkistosta on ylioppilaskuntien yhdistymisen aikoihin vuodenvaihteessa 2009-2010 poistettu noin 2.000 sähköistä asiakirjaa ja että suuri osa poistetuista asiakirjoista on liittynyt KY-säätiön perustamiseen ja KY:n omaisuuden lahjoittamiseen KY-säätiölle (mm. Halme ja Hyrkkö). Mainitut seikat viittaavat siihen, että asiakirjat on hävitetty siinä tarkoituksessa, että säätiön perustamiseen ja omaisuuden lahjoittamiseen liittyvien seikkojen selvittäminen olisi vaikeampaa. Toisaalta KY:n silloiset edustajat ovat kertoneet, että sähköisten asiakirjojen poistaminen on ollut normaali käytäntö ylioppilaskunnassa aina silloin, kun hallitus on vaihtunut, ja heidän mukaansa KY:n päätöksentekoon liittyvät asiakirjat on säilytetty asianmukaisesti (mm. Kääriä, Jenni Männistö ja Parpala). Käräjäoikeus toteaa, että KY:n sähköisestä arkistosta poistettujen asiakirjojen määrää ja sisältöä voi tässä tapauksessa selittää jo se, että edellä mainittujen omaisuusjärjestelyjen valmistelu ja täytäntöönpano KY:ssä on ajoittunut erityisesti vuosille 2008-2009 ja että kysymys on ollut KY:n toiminnan kannalta poikkeuksellisen merkittävistä järjestelyistä. Tarkempaa selvitystä siitä, missä määrin KY:n sähköisestä arkistosta poistetut asiakirjat ovat olleet erilaisia luonnoksia lopullisista asiakirjoista tai siitä, missä määrin samoja asiakirjoja on säilytetty myös paperimuodossa ja KY:n pöytäkirjojen liitteinä, ei ole myöskään esitetty.

On riidatonta, että KY:n ja KY-säätiön puolesta kanteessa tarkoitettuihin lahjoituksiin liittyvissä asioissa ovat toimineet samat henkilöt. Kysymys ei ole kuitenkaan ollut asioista, jotka olisivat koskeneet KY:n edustajiston, hallituksen tai taloustoimikunnan jäseniä henkilökohtaisesti (K29-30 sekä V5-6 ja 31), eivätkä KY ja KY-säätiö ole itse vastustaneet sitä tapaa, jolla lahjoituspäätös on tehty (mm. V20-21 ja 84). Sellaista seikkaa, jonka perusteella KY:n edustajien menettelyä olisi pidettävä heidän KY:hyn kohdistuneen lojaliteettivelvollisuutensa vastaisena, ei ole myöskään ilmennyt.

Niin KY kuin muutkin ylioppilaskunnat ovat pyrkineet vaikuttamaan uuden yliopistolain valmisteluun (mm. K19, 38-41 ja 43-44 sekä V91-94 ja 96-97; mm. Lasse Männistö ja Nurmi). Asiassa ei ole kuitenkaan tullut esiin seikkoja, jotka viittaisivat sellaiseen vaikuttamiseen, jolle olisi annettava merkitystä arvioitaessa kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten yksityisoikeudellista pätevyyttä ja kohtuullisuutta.

Lahjoitusten täyttäminen

KY, KY-säätiö ja Helsingin Kamari Oy ovat 21.12.2009 allekirjoittaneet niin sanotun escrow-säilytys sopimuksen, jonka perusteella KY on 29.12.2009 luo-

vuttanut kanteessa tarkoitetun omaisuuden Helsingin Kamari Oy:lle säilytettäväksi KY:n ja KY-säätiön lukuun (K18 ja V19). Sopimuksessa on todettu, että sen tarkoituksena on turvata omaisuuden säilyminen ja KY:n edustajiston 30.10.2008 tekemän lahjoituspäätöksen täytäntöönpano siihen saakka, kunnes korkein hallinto-oikeus on ratkaissut mainitusta edustajiston päätöksestä tehdyn valituksen. Sopimusehtojen perusteella Helsingin Kamari Oy:n velvollisuus luovuttaa omaisuus joko KY-säätiölle taikka KY:lle tai sen sijaan tullee AYY:lle on riippunut korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksesta.

KY:n hallitus on puhelinkokouksessaan 31.12.2009 päättänyt panna täytäntöön edustajiston 30.10.2008 tekemän lahjoituspäätöksen KY-säätiölle sen jälkeen, kun KY on saanut tiedon korkeimman hallinto-oikeuden 31.12.2009 antamasta päätöksestä numero 3736 (V2). Kokouksen pöytäkirjan merkintöjen perusteella asiasta on 31.12.2009 myös ilmoitettu KY-säätiölle ja Helsingin Kamari Oy:lle sekä varainhoitajille (Parpala). Helsingin Kamari Oy on sittemmin luovuttanut säilytyssovimuksen mukaisen omaisuuden KY-säätiölle.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että kanteen mukaiset KY:n lahjoitukset KY-säätiölle on täytetty lahjanlupauslaissa tarkoitetulla tavalla. KY:n, KY-säätiön ja Helsingin Kamari Oy:n välinen escrow-sopimusjärjestely ei ole merkinnyt lahjoitusten täyttämistä eikä järjestelyä koskevalle KY:n päätöksentekomenettelylle tai sen tarkoitukselle voida antaa ratkaisevaa merkitystä kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten yksityisoikeudellisen pätevyyden ja kohtuullisuuden arvioinnin kannalta.

Lahjojen pätevyyttä koskevat johtopäätökset

Oikeustoimilain 33 §:n mukaan oikeustointa, jota muuten olisi pidettävä päteväenä, älköön saatettako voimaan, jos se on tehty sellaisissa olosuhteissa, että niistä tietoisena olisi kunnian vastaista ja arvotonta vedota oikeustoimeen, ja sen, johon oikeustoimi on kohdistettu, täytyy olettaa niistä tietäneen.

Oikeuden väärinkäytön kiellossa kysymys on sellaisen menettelyn kieltämisestä, joka on muodollisesti sallittua, mutta jonka tarkoitusta ja motiiveja ei voida yksittäistapauksessa pitää hyväksyttävänä. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että oikeuden väärinkäytön kieltäminen tarkoittaa paitsi edellä mainitun kunnian vastaisen ja arvottoman menettelyn kieltämyksen lisäksi hyvän tavan vastaisen menettelyn kieltämyksen (Eva Tammi-Salminen 2001, Sopimus, kompetenssi ja kolmas, s. 249). Osa oikeuden väärinkäytön kieltoa on myös niin sanottu shikaanikielto, joka merkitsee kieltä käyttäen oikeuttaan yksinomaan toista vahingoittaakseen.

Asiassa on kysymys kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten yksityisoikeudellisesta pätevyydestä. Edellä on todettu, että KY-säätiön on todellisuudessa perustanut KY ja että säätiön perustamiseen sekä KY:n säätiölle antamiin lahjoihin on liittynyt salaamista. Tältä osin käräjäoikeus toteaa seuraavan.

Estettä sille, että KY olisi itse perustanut KY-säätiön, ei ole ollut, eikä KY:n menettely säätiön perustamisessa ole siten merkinnyt lain kiertämistä. Näin siitä huolimatta, että KY:n osuus KY-säätiön perustamisessa on KY:n edustajiston kokouksessa 21.2.2008 salattu sen jäsenkunnalta ja että KY:n jäsenet eivät ole siten voineet valittaa edustajiston päätöksestä myöntää tukea Seniorikillalle tai KY-säätiön perustamista koskevasta Seniorikillan päätöksestä. KY-säätiön perustaminen on ollut olennainen osa sitä kokonaisjärjestelyä, jonka tarkoituk-

sena on ollut turvata kauppatieteellisen opiskelijatoiminnan jatkuminen KY:n lakkaamisen jälkeen. Tähän tarkoitukseen nähden ei voida siten myöskään katsoa, että KY, osallistumalla KY-säätiön perustamiseen, olisi pyrkinyt hylättävään päämäärään.

KY ei ole tiedottanut KY-säätiön perustamiseen ja KY:n säätiölle antamiin lahjoihin liittyvästä valmistelusta avoimesti. Kysymys on ollut KY:n sisäisestä valmistelusta tilanteesta, jossa täyttä varmuutta uuden yliopistolain tai yliopistolain voimaantulon annettun lain lopullisesta sisällöstä ei ole vielä ollut ja jossa KY, TKY ja TOKYO ovat neuvotelleet uuden ylioppilaskunnan järjestäytymisestä. Kun kanteessa tarkoitetuista lahjoituksista on 30.10.2008 päätetty, epäselvyyttä ei ole kuitenkaan KY:ssä ollut siitä, mitä omaisuutta KY:n edustajisto on tuolloin ollut lahjoittamassa KY-säätiölle.

Käräjäoikeus toteaa, että KY:n omaisuus ennen KY:n, TKY:n ja TOKYO:n yhdistymistä 1.1.2010 on ollut poikkeuksellisen suuri, kun sitä verrataan muiden ylioppilaskuntien omaisuuksiin (V77). Siitä huolimatta, että KY on lahjoittanut KY-säätiölle kanteessa tarkoitettua omaisuutta, KY:stä on suhteessa jäsenmäärään siirtynyt AYY:hyn enemmän omaisuutta kuin TKY:stä tai TOKYO:sta (V22).

Ottaen huomioon edellä erikseen mainittu todistelu sekä muu asiassa esitetty todistelu käräjäoikeus katsoo, ettei asiassa ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella KY:n KY-säätiölle antamia lahjoja olisi pidettävä yksityisoikeudellisesti pätemättöminä. Tätä johtopäätöstä ei muuta muuksi se, että lahjoitukset ovat johtaneet siihen, ettei kanteessa tarkoitettu omaisuus ole 1.1.2010 siirtynyt AYY:lle yliopistolain voimaantulon annettun lain 8 §:n 6 momentin nojalla ja että lahjoituksilla on ollut vaikutusta siihen, minkä laajuiseksi AYY:n opiskelijatoiminta on sittemmin muodostunut. Aihetta päätyä toiseen lopputulokseen ei ole myöskään sillä perusteella, että TKY on siirtänyt AYY:hyn koko omaisuutensa.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että AYY:n vaatimus kanteessa tarkoitettujen lahjoitusten vahvistamisesta pätemättömäksi on hylättävä.

Lahjojen kohtuullisuutta koskeva johtopäätös

Käräjäoikeus on edellä katsonut, että KY on voinut pätevästi lahjoittaa KY-säätiölle kanteessa tarkoitettua omaisuutta. Asiassa ei ole myöskään tullut esiin sellaisia seikkoja, jotka antaisivat aiheen sovitella lahjoja oikeustoimilain 36 §:n nojalla.

Käräjäoikeus katsoo, että AYY:n toissijainen vaatimus kanteessa tarkoitettujen lahjojen sovittelusta on siten hylättävä.

Lopputulos

Kanteessa tarkoitettuja lahjoja on edellä katsottu päteviksi ja kohtuullisiksi, mikä merkitsee sitä, etteivät myöskään AYY:n vaatimukset lahjoitetun omaisuuden luovuttamisesta tai omaisuuden arvon korvaamisesta vuosituohtoon ja viivästyskorkeineen voi menestyä.

Käräjäoikeus katsoo, että kanne on siten hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikuluja koskeva korvausvelvollisuus

AYY häviää asian ja se on siten lähtökohtaisesti velvollinen korvaamaan kaikki KY-säätiön tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut viivästyskorokoineen oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 ja 8 §:n nojalla.

Kanteessa tarkoitettuihin lahjakirjoihin (K1 ja V3) sisältyy ehto, joka kuuluu seuraavasti: ”Lahjoitettavasta omaisuudesta katetaan kaikki mahdolliset KY:lle ja/tai sen puolesta toimineille henkilöille tästä lahjoituksesta, lahjoitukseen liittyvästä päätöksenteosta ja/tai lahjoituksen täytäntöönpanosta johtuvista oikeudenkäynneistä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut (mukaan lukien KY:lle ja/tai sen puolesta toimineille henkilöille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut sekä näiden vastattavaksi mahdollisesti tuomittavat vastapuolen oikeudenkäyntikulut) siltä osin kuin kuluja ei ole korvattu lopullisesti vakuutuksesta.”

AYY on lähtenyt siitä, että sitä on pidettävä KY:n seuraajana ja lahjakirjoissa tarkoitettuna KY:n puolesta toimivana henkilönä ja että KY-säätiö on siten velvollinen korvaamaan AYY:n oikeudenkäyntikulut myös siinä tapauksessa, että kanne hylätään. KY-säätiö on katsonut, ettei AYY:tä voida pitää KY:n puolesta toimivana henkilönä ja ettei AYY:llä ole oikeutta saada korvausta oikeudenkäyntikuluistaan myöskään KY:n seuraajana. Lisäksi KY-säätiö on vedonnut siihen, että lahjoitusten tarkoituksena ei ole ollut AYY:n oikeudenkäyntikulujen korvaaminen lahjoitetusta omaisuudesta.

Käräjäoikeus toteaa, että KY on lakannut samalla, kun se on 1.1.2010 yhdistynyt osaksi AYY:tä. AYY ei ole siten KY eikä AYY:tä voida myöskään pitää KY:n puolesta toimivana henkilönä. Käräjäoikeus kiinnittää huomiota myös siihen, että lahjakirjoissa on käytetty ilmaisuja uusi Aalto-yliopiston ylioppilaskunta, KY:n sijaan tullut ylioppilaskunta ja KY:n sijaan tullut uusi ylioppilaskunta, kun niissä on viitattu AYY:hyn. Tämäkään seikka ei siten tue sellaista tulkintaa, jonka mukaan KY olisi ilmaisulla ”KY:n puolesta toiminut henkilö” pitänyt silmällä myös AYY:tä.

Lahjanantajan eli KY:n tahto on ollut siirtää omaisuuttaan KY-säätiölle kauppatieteellisen opiskelijatoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Lahjat on edellä katsottu päteviksi ja kohtuullisiksi. Tätä taustaa vasten olisi varsin yllättävää tulkita lahjakirjojen ehtoa oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta siten, että lahjoitetusta omaisuudesta olisi korvattava myös sellaiset kulut, jotka ovat aiheutuneet lahjanantajan tahdon vastaiseen lopputulokseen tähtäävästä oikeudenkäynnistä.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että AYY:llä ei ole kanteessa tarkoitettuihin lahjakirjoihin perustuvaa oikeutta saada KY-säätiöltä korvausta oikeudenkäyntikuluistaan. Lahjakirjoilla ei ole myöskään vaikutusta AYY:n velvollisuuteen korvata KY-säätiön oikeudenkäyntikulut.

Mitä tulee KY-säätiön vaatiman oikeudenkäyntikulukorvauksen määrään käräjäoikeus toteaa seuraavan.

AYY on paljoksunut KY-säätiön oikeudenkäyntikulujen määrää siltä osin kuin määrä ylittää AYY:n omien oikeudenkäyntikulujen määrän 496.047,01 euroa. AYY on kiinnittänyt huomiota sekä KY-säätiön asiamiesten keskimääräiseen tuntiveloitusperusteeseen (noin 380 euroa) että asian ajamiseen käytettyyn tuntimäärään (1.482,90 tuntia).

Kysymys on laajahkosta riita-asiasta, jossa on vedottu lahjanlupausten ja lupauksen perusteella täytettyjen lahjoitusten pätemättömyyteen useilla eri perusteilla sekä toissijaisesti lahjojen kohtuuttomuuteen. Lisäksi asiassa on esitetty useita oikeudenkäyntiväitteitä. Käräjäoikeudessa on toimitettu kaksi erillistä valmisteluistuntoa ja ennen pääkäsittelyä vielä lyhyt kolmas valmisteluistunto sekä seitsemän istuntopäivän pituinen pääkäsittely.

Riidan kohteena olevan omaisuuden arvo on huomattavan suuri ja riidan lopputuloksella voidaan siten arvioida olevan olennainen merkitys sekä AYY:lle että KY-säätiölle. Toisaalta asiassa vedotut tosiseikat eivät ole erityisen riitaisia, vaan kysymys on enemmän eri seikkojen oikeudellisesta arvioinnista.

Edellä mainituilla perusteilla käräjäoikeus katsoo, että KY-säätiön asiamiesten keskimääräistä tuntiveloitusperustetta ja asian ajamiseen käytettyä tuntimäärää on pidettävä liiallisina, kun arvioidaan vastapuolen velvollisuutta kulujen korvaamiseen häviötapauksessa. Muuta aihetta oikeudenkäyntikulukorvauksen alentamiseen ei ole kuitenkaan ilmennyt. Käräjäoikeus katsoo, että AYY on siten velvollinen korvaamaan KY-säätiön oikeudenkäyntikulut 496.047,01 eurolla viivästyskorkeineen.

Tuomiolauselma

Kanne hylätään.

Aalto-yliopiston ylioppilaskunta veloitetaan suorittamaan Helsingin kauppateiden ylioppilaiden säätiölle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista 496.047,01 euroa, mille määrälle on maksettava korkolain 4 §:n 1 momentin mukaista viivästyskorkoa siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut käräjäoikeuden tuomion antopäivästä.

Käräjäoikeuden tuomio on yksimielinen.

MUUTOKSENHAKU

Tähän ratkaisuun saa hakea muutosta Helsingin hovioikeudelta valittamalla tai korkeimmalta oikeudelta ennakkopäätösvalituksella siten kuin oikeudenkäymiskaassa on säädetty.

Tyytymättömyyttä on ilmoitettava viimeistään maanantaina 5.5.2014.

Käräjätuomari

Ville Laine

Käräjäoikeuden ratkaisuun tyytymätön voi hakea siihen muutosta hovioikeudelta tai ennakkopäätösvalituksella korkeimmalta oikeudelta.

Muutoksenhakumenettelyyn kuuluvat:

- tyytymättömyyden ilmoittaminen ja
- valittaminen.

Ennakkopäätösvalituksen tekeminen edellyttää lisäksi valitusluvan pyytämistä korkeimmalta oikeudelta. Jos valituslupaa ei myönnetä, käräjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Tyytymättömyyden ilmoittaminen Käräjäoikeuden ratkaisuun on ilmoitettava tyytymättömyyttä **viikon kuluessa ratkaisun julistamisesta tai antamisesta**, toisin sanoen viimeistään seuraavalla viikolla ratkaisun julistamis- tai antamispäivää vastaavana viikonpäivänä. Ilmoitus on tehtävä suullisesti tai kirjallisesti asian ratkaisulle käräjäoikeudelle tai tämän käräjäoikeuden kansliaan sen aukioloaikana.

Kanslian osoite ja aukioloaika ovat:

Helsingin käräjäoikeus
Porkkalankatu 13, PL 650
00181 HELSINKI

telekopio: 029 56 44271
sähköposti: helsinki.ko@oikeus.fi

aukioloaika: 8.00 - 16.15

Ilmoituksen voi tehdä henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse taikka telekopiona tai sähköpostina. Ilmoituksen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos tyytymättömyyden ilmoitus myöhästyy, puhevalta on menetetty. Kirjeessä on mainittava lähettäjän postiosoite.

Vangittu tai vankeusrangaistusta tai muutorangaistusta suorittava henkilö saa rikosasiassa ilmoittaa tyytymättömyyttä myös vankilan johtajalle. Jos tyytymättömyyden ilmoittamisen määräaika päättyy tällaisen henkilön ollessa oikeudenkäynnin tai vanginkuljetuksen vuoksi rangaistuslaitoksen ulkopuolella, hän saa ilmoittaa tyytymättömyyttä vankilaan saapumisen jälkeisenä päivänä.

Sotilasoikeudenkäyntiasioissa saadaan tyytymättömyys alioikeuden päätökseen ilmoittaa myös sen perusyksikön päällikölle tai sen joukko-osaston komentajalle, jossa tyytymättömyyden ilmoittaja on. Päävartiosta tai muuten sotilasviranomaisen valvonnan alaisena oleva saa tehdä tyytymättömyyden ilmoituksensa päävartion tai vastaavan päällikölle.

Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan rajoittaa koskemaan osaa käräjäoikeuden ratkaisusta. Rajoitus on mainittava tyytymättömyyttä ilmoitettaessa.

Tyytymättömyyttä ilmoitettaessa on myös mainittava, millä tavalla asiassa laadittu toimituskirja, joka on tarpeen valitusta varten, toimitetaan ilmoittajalle.

Tyytymättömyyden ilmoitus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Peruutukseen on sovellettava, mitä tyytymättömyyden ilmoittamisesta on säädetty.

Valittaminen **Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä päivää.** Määräajan laskeminen alkaa käräjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Valituskirjelmä toimitetaan edellä mainitun käräjäoikeuden kansliaan. Sotilasoikeudenkäyntiasiaa valituskirjelmä saadaan antaa myös sille sotilasviran- omaiselle, joka lain nojalla on oikeutettu ottamaan vastaan tyytymättömyyden ilmoituksen.

Ohjeet valitusmenettelyä varten ovat käräjäoikeuden toimituskirjan liitteenä olevassa valitusosoituksessa.

Vastavalitus Valituksen johdosta valittajan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta valittaa osaltaan käräjäoikeuden ratkaisusta. Määräaika vastavalitusta varten on kaksi viikkoa valittajalle asetetun valitusmääräajan päättymisestä.

Määräajan pidentäminen Valittajan on valitusajan kuluessa pyydettävä uutta määräaika käräjäoikeuden kansliasta käräjäoikeudelle osoitetulla hakemuksella, jos muutosta ei ole voitu hakea määräajassa laillisen esteen tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Sotilasoikeudenkäyntiasiaa hakemus saadaan antaa myös edellä mainitulle sotilasviranomaiselle.

Valituksen täydentäminen

Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen, hovioikeus voi kehottaa korjaamaan puutteen. Jos kehotusta ei noudateta ja jos valitus on niin puutteellinen, ettei se kelpaa oikeudenkäynnin perustaksi hovioikeudessa, valitus jätetään tutkimatta.

Valituksen käsittelyyn vaikuttaa myös se, tarvitaanko asiassa hovioikeuden myöntämä jatkokäsittelylupa.

Riita-asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa, jos kärjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta ja valituskirjelmässä esitetyn vaatimuksen ja kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen välinen erotus eli häviöarvo ei ole yli 10.000 euroa. Oikeudenkäyntikuluja ja vaatimukselle laskettavaa korkoa ei oteta huomioon häviöarvon määrää laskettaessa.

Vastaaja tarvitsee rikosasiassa jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Rangaistuksen ankaruutta arvioitaessa ei oteta huomioon vankeusrangaistuksen ohessa tuomittua sakkoo tai muuta rikosoikeudellista seuraamusta.

Vastaaja ei kuitenkaan rikosasiassa tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos

- vastaaja on tuomittu viralta pantavaksi;
- vastaaja on tuomittu menettämisestä seuraamukseen, jos valtiolle menetetyksi tuomitun hyödyn määrä, omaisuuden tai esineen arvo taikka niiden sijasta menetetyksi tuomittu arvo on enemmän kuin 10.000 euroa;
- vastaaja on tuomittu yhteisösakkoon, jonka määrä on enemmän kuin 10.000 euroa;
- virallinen syyttäjä ei tarvitse asiassa jatkokäsittelylupaa, koska valitus koskee rikosta, josta säädetty enimmäisrangaistus ylittää kaksi vuotta vankeutta; tai
- virallinen syyttäjä on hakenut asiassa muutosta vastaajan eduksi.

Jos valitus koskee myös syytteessä tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10.000 euroa, ei rikosasiassa tarvita jatkokäsittelylupaa saman teon osalta.

Rikosasiassa asianomistaja tarvitsee jatkokäsittelyluvan, jos valitus koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on enintään kaksi vuotta vankeutta. Asianomistaja ei kuitenkaan tarvitse jatkokäsittelylupaa, jos valitus koskee myös valituksessa tarkoitettuun tekoon perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jonka häviöarvo on enemmän kuin 10.000 euroa.

Jatkokäsittelylupaa ei tarvita

- sotilasoikeudenkäyntiasiassa;
- sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa;
- liiketoimintakieltoon määräämistä, kumoamista tai pidentämistä koskevassa asiassa;
- lähestymiskiellon määräämistä, kumoamista tai muuttamista koskevassa asiassa;
- lapsen elatusta koskevassa asiassa;
- hakemusasiassa.

Jos muutosvaatimus koskee vain oikeudenkäyntikuluja, valtion varoista maksettavia kuluja tai maksettavaksi tuomittua uhkasakkoa, asiassa tarvitaan jatkokäsittelylupa. Lupa tarvitaan myös asiassa, jossa muutosvaatimus koskee yksinomaan jäännösrangaistuksen määräämistä täytäntöönpantavaksi valvontamääräysten rikkomisen vuoksi.

Jatkokäsittelylupa myönnetään, jos:

- ilmenee aihetta epäillä kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta;
- kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä;
- luvan myöntäminen on tärkeää lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa;
- luvan myöntämiseen on muu painava syy.

Hovioikeuden ei tarvitse edeltävän luettelon ensimmäisen kohdan perusteella myöntää jatkokäsittelylupaa, jos muutosta haetaan vain sillä perusteella, että kärjäoikeus on arvioinut kärjäoikeudessa esitetyn näytön väärin, ja kärjäoikeuden ratkaisun lopputuloksen oikeellisuutta ei ole valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella perusteltua aihetta epäillä.

Jos hovioikeus ei myönnä valitusasiassa jatkokäsittelylupaa, kärjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Ennakkopäätösvalitus

Muutosta kärjäoikeuden ratkaisuun saadaan hakea hovioikeuden asemesta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan (*ennakkopäätösvalitus*). Jos valituslupaa ei myönnetä, kärjäoikeuden ratkaisu jää pysyväksi.

Jos muutoksenhakija tahtoo hakea muutosta ennakkopäätösvalituksella, hänen on ilmoitettava siitä

muutoksenhakijan vastapuolen antamaa kirjallista tai suullista suostumusta. Suostumus on annettava kärjäoikeudelle tyytymättömyyttä ilmoitettaessa. Tyytymättömyyden ilmoitus tai annettu suostumus saadaan peruuttaa tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa. Jos suostumusta ei ole annettu tai se on peruutettu, tehty ilmoitus katsotaan tavanomaiseksi tyytymättömyyden ilmoitukseksi. Muutoksenhakijan vastapuoli voi tyytymättömyyttä ilmoittamatta osaltaan valittaa kärjäoikeuden ratkaisusta korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää hänelle luvan ennakkopäätösvalitukseen. Vastavalitus raukeaa, jos korkein oikeus ei myönnä muutoksenhakijalle valituslupaa.

Määräaika ennakkopäätösvalitusta varten on 30 päivää. Määräajan laskeminen alkaa kärjäoikeuden ratkaisun julistamis- tai antamispäivää seuraavasta päivästä. Korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä on toimitettava edellä mainitun kärjäoikeuden kansliaan.

Oikeusapu Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa, jotka käsittelevät asiaa. Jos se, jolla ei ole oikeusapua, haluaa oikeusapua muutoksen hakemista varten, hänen on haettava sitä oikeusaputoimistolta suullisesti tai kirjallisesti. Muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa oikeusapua ei voida myöntää taannehtivasti koskemaan muutoksenhakua edeltäneitä toimenpiteitä.

Oikeudenkäyntimaksut Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu, joka on rikosasiassa 97 euroa ja muussa asiassa 196 euroa. Korkeimmassa oikeudessa oikeudenkäyntimaksu on rikosasioissa 122 euroa ja muissa asioissa 244 euroa. Jos valituslupaa ei myönnetä, maksu on puolta pienempi. Maksuvelvollinen on muutoksenhakija tai hänen sijaansa tullut.

Rikosasiassa oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos kärjäoikeuden ratkaisua muutetaan muutoksenhakijan eduksi. Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä siltä, jolle on myönnetty oikeusapua tai joka muulla laissa säädetyllä perusteella vapautuu maksuvelvollisuudesta.